

Daar duiken schaduwen op vanuit het niets

Van onze medewerkster
Merel Bem

ROTTERDAM

Alles onder controle. Niets aan de hand. Relax. En dat terwijl het de eerste keer is dat hij, met zijn team, zijn technisch hoogstaande installatie uitprobeert. Een probleem met de lampen, maar er wordt aan gewerkt. 'Nog vijftien minuten, okay?'

Intussen is hij overal tegelijkertijd. Hij overlegt met zijn assistent, grapt, vertelt anekdotes. 'Pas op voor haar koffie', waarschuwt hij als de stagiaire de kopjes inschenkt. 'It's abnormally strong'.

Rafael Lozano-Hemmer, het duurt waarschijnlijk eeuwen voordat je hem op de kast hebt. Hij beweegt met het grootste gemak door de ruimte bovenin het gebouw van het Internationaal Film Festival, aan de rand van het Rotterdamse Schouwburgplein. Stress? Niets van te merken. Hij lacht: 'Ik kan gewoon heel goed toetschieten'.

Lozano-Hemmer (1967) werd geboren in Mexico-Stad, emigreerde op zijn zeventiende naar Canada, woont en werkt in Madrid, en mag zich binnenkort ook officieel Spaans staatsburger noemen. Hij studeerde scheikunde en kunstgeschiedenis, en werd beeldend kunstenaar met een liefde voor elektronica.

Eind jaren tachtig maakte hij deel uit van een groep kunstenaars die opereerde op het raakvlak van beeldende kunst, performance en technologie. Zij wilden de oncontroleerbare effecten van technologie benadrukken. Performances met crashende computers, enzo. Het was heerlijk om te zien dat alles fout ging en dat mensen niet meer wisten wat ze moesten doen.

De laatste jaren is de technische kant van zijn werk op de tweede plaats gekomen; die functioneert nu als middel om zijn, vaak maatschappelijk geëngereerde, installaties in de openbare ruimte te funderen, maar vooral om het publiek de rol van acteur te laten

Voorbijgangers werpen hun schaduw op Rafael Lozano-Hemmers installatie op het Schouwburgplein in Rotterdam.

FOTO: ABE KENT

innemen. 'Wanneer mijn installatie aan staat, trek ik me terug. Dan is het aan de voorbijgangers om het kunstwerk af te maken.'

Zo stelde hij voor de Millennium-viering in Mexico-Stad, rond het Zócalo Plein, het grootste plein van de wereld, achttien

zoeklichten op, die de bewoners via een website in een bepaalde stand konden zetten. Als hun creatie aan de beurt was, kregen ze een berichtje met een foto. 'Zodra ze konden zien dat hun ideeën echt waren uitgevoerd'.

Toegankelijkheid - daár gaat

het om. 'Niet dat virtual reality-gedoe met een helm en apparaten waar mensen niets van begrijpen.' Dat het achter de schermen behoorlijk ingewikkeld is, dat is het probleem van de kunstenaar.

In Rotterdam realiseert hij op dit moment, in het kader van het

project *Grounding*, een samenwerking tussen het multimedia-centrum V2- en het nieuwe beeldinstituut Las Palmas zijn installatie *Body Movies*, die gisteravond officieel geopend werd.

Nu is alles gereed voor de *try-out*, de lampen doen het, het gaat

beginnen. Lozano-Hemmer loopt het balkon op, vanwaar hij een goed uitzicht heeft over het Schouwburgplein. Hij wijst op de met textiel beklede zijgevel van de grote Pathé-bioscoop aan de overkant, die baadt in het witte licht van de twee felle lampen op het plein.

En dan gebeurt het.

Schaduwen doemen op vanuit het niets. Het zijn argeologische voorbijgangers op het plein die nog niet doorhebben dat dat hun lichamen zijn, die daar sterk uitvergroot op het witte doek voorbiloepen. En in het zwart van hun schaduwen worden plotseling nog andere figuren zichtbaar, die verstopt zaten in het felle witte licht, maar nu naar voren treden.

Het zijn foto's van mensen op straat, genomen in wereldsteden. In allerlei houdingen, combinaties en maten worden ze via de computer, en een projector naar de gevel van de bioscoop gestuurd, waar ze pas zichtbaar worden wanneer er iemand voor de witte lampen op het plein loopt, danst, fietst - of breakdancet.

Men begint het nu door te krijgen, beweegt van voor naar achteren, waardoor de schaduwen immers groot of piepklein worden. Ook een leuk spelletje: je schaduw met zo groot maken als de figuur op de gevel, zodat ze 'matchen'. Maar als alle silhouetten 'opgevuld' zijn, hoor je zacht getik, en lup - daar verwijnen de beelden alweer om plaats te maken voor een nieuwe serie.

Inspiratie voor *Body Movies* was een zwartwit prent van Samuel van Hooft uit 1675, waarop een schaduwspel staat afgebeeld, met de grote schaduwen als duivels, de kleinere als engel-tjes. 'Ik ben gefascineerd door dit soort optische spelletjes', zegt Lozano-Hemmer.

En de mensen op het plein spelen vrolijk mee, geheel in de traditie van Hooftstraten. Want de demonisch grote schaduwen zetten hun voet op de kleintjes, pakken ze tussen enorme duim- en wijsvingers of schoppen tegen ze aan.

'Dat is het leuke van dit project: je weet nooit wat mensen gaan doen. En zo hoort het ook. Een succesvol kunstwerk verbaast de kunstenaar.'

Body Movies, van Rafael Lozano-Hemmer. T/m 23 sept., Schouwburgplein, Pathé-theater, Rotterdam.